Amorȣl adevъrat, amorȣl пrofȣnd, nȣ se mȣl-цȣmesче a fi restrъns în barierele ȣnȣĭ oraш, înъ-bȣшit în zidȣrele kaseĭ; — îĭ пlaче aerȣl, libertatea, пrofȣmȣl dȣlче al kъmпieĭ, ĭarba verde, arboriĭ ȣm-broшĭ, florile 'n iarbъ, razele lȣminoase ale lȣneĭ, srъlȣчirile voioase ale stelelor, kъntȣrele че strъbat sпaцiȣl, шi se 'ngъn kȣ kъntȣrele пъsъrelelor.

Lina simцi aчeasta, — ka or че пъsъrikъ de a sbȣra, — ea astepta kȣ o imпaчienцъ nespȣsъ va-ra, — adikъ Bъile; — ea voia se alerge koketъ шi ȣшoarъ kъlkъnd kȣ пiчorȣшele'ĭ delikate stъnчi-le 'nflorite ale Balaganȣlȣĭ, — se resпire aerȣl în-bъtъtor a Zъrъfoaeĭ.

Vara veni, — шi Lina пlekъ.

Kъsȣцa че lokȣia dъnsa la *Шerbȣneшtĭ Пu-чoasa*, — era o zidire albъ шi graчioasъ, че se askȣndea modestъ, 'n dosȣl ȣneĭ dȣmbravъ verde akoпeritъ de arborĭ stȣfoшĭ шi sokȣlarĭ; — sitȣitъ de la biserika satȣlȣĭ maĭ înainte kъцĭ va paшĭ, пe ȣn mik delȣшor; — în vale kȣra limпede шi kristalinъ, Ialomiцa, че se desfaче în treĭ rîȣleцe шerпȣind line шi armonioase; — din kolo de gîrlъ se arъdikъ maestos шi sȣperb Balaganȣl, kȣ rȣina'ĭ lȣngъ шi пoetikъ, kȣ dealȣrile'ĭ verzĭ шi variate rъпele'ĭ stъnkoase шi romantiчe; — din koaчĭ de gъrlъ drȣmȣl че dȣче la xanȣl adȣпъrilor, satȣlȣĭ, o alee de arborĭ че 'шĭ îngъпъ ȣmbrele voioase kȣ чeĭ че înпrejmȣeskȣ kъsȣцa eĭ; — o пorцiцъ la drȣm sпre Ialomiцъ, шi o altъ пoartъ la drȣm sпre sȣbt Пrefektȣra lokȣlȣĭ.

*

*   *

Serviцiul lui Пaul il цinea în oraш, — însъ distanцa fiind foarte mikъ, — el пutea merge foarte deв sъ o vazъ.

Întъia datъ kъnd merse, Ialomiцa era mare, aпa intra 'n trъsurъ, kaiĭ se luntaŭ anevoe ku valurile, шi un minut kreзu kъ era sъ se îneчe, пronunцъ numele eĭ, kai fъkurъ o ultimъ silire шi eшirъ la mal.

El se oпri la Bezdedel, шi-шĭ lъsъ trъsura akolo; — Xangiul un Grekoteiŭ mik, urъt, noчit, шi пretenцios, iĭ servi de kъlъuzъ шi'l duse пînъ 'n bъile de la Шerbъneшtĭ.

— E! tora unde merzimu kokonasule; — il întrebъ Grekoteiul.

— La kasa П...... R........ stiĭ? — il întrebъ Пaul.

— Oxi! — resпunse xangiul, ego nu stiŭ, ma si gasimu, se 'ntrebamu.

Întrebarъ пe maĭ mulцĭ trekъtorĭ kariĭ le arъtarъ drumul, шi se orientarъ duпъ informъrile чe l'i se daŭ пînъ чe ajunserъ akolo.

Eĭ se oпrirъ lъngъ пortiцъ, Пaul fluerъ aria obiчnuitъ; — Grekul sъri шi deveni пalid.

— Ma tine ine asta? — zise grekul sъrind шi dъndu-se înaпoĭ speriat.

— шшшt! — iĭ resпunse Пaul aпukъndu'l de braц, шi askunzъndu-se ku el duпъ пortiцъ.

Grekul era galben ka turta de чearъ, buzele'ĭ învineцise, tremura, figura 'ĭ se lungise, bolovъnise okiĭ marĭ ъndoindu-sъ de nu avea a faчe ku un пrokuror kare ъшĭ skimba rolul ka sъ devie un xoц kriminalŭ.

S'a observat kъ amanцiĭ aŭ multe asemъnъrĭ ku xoцiĭ шi ku Kriminaliĭ.

La aszirea semnalslsĭ, Kaliџa eшi, sъ ъndreptъ ъn partea snde aszise flsсratsl, шi iĭ eшi ъnainte voioasъ шi rъzъndъ.

— Aĭdĭ, aĭdĭ iĭ zise ea: — Xagisl n'a venit шi cš voĭ pъzi, da ns vine el azĭ.

— Xaaa! tora katalamvano zisse greksl revenit din ъndoirea шi oare ksm din temerea lsĭ, esti vorba di xamors, ti prosts ti imi, ns stiams ego. . .

Пasl ns asksltъ sfъrшitsl frasei Greko-Romъne se arsnkъ în srma Kaliџeĭ шi priimi ъn braџele lsĭ pe Lina kare iĭ eшa în nainte ssrъzъnd ka sъ'ĭ dea dslҹele'ĭ шi amoroasele'ĭ sъrstъrĭ.

Este instil de a spsne kъ ziоa aҹeia o petreks akolo, шi kъ a fost sna din ҹele maĭ feriҹite ale jsneџeĭ lsĭ.

Пsџine zille dspъ aҹeia Iorgs enstigat шi asmsџit de sn laшš inimik, ъnџelese pasisnea ҹe avea Пasl de nevasta lsĭ, aszi vizitele ҹe'ĭ fъksse шi merse la bъĭ. — O ҹeartъ sъ petreks între eĭ, шi din ziоa aҹeea Xagisl ъnҹeps a o observa.

Însъ amiҹiĭ шi kolegĭ aĭ lsĭ Пasl mstъndssъ la bъĭ, el avea pretekstsl de a merge sъ petreakъ akolo шi mergea adese orĭ, — kъte odatъ mergea ks o trъssrъ ҹe lsoa de la sn amik, maĭ adese orĭ kъlare pe sn kal ҹe iĭ înkiriea sn dorobanџ.

Sъ înџelege kъ întъia lsĭ vizitъ era pentrs Lina, pentrs Lina pe kare ks toatъ paza шi observaџisnea bъrbatslsĭ sъš, o plimba pe msnџiĭ Balaganslsĭ, zikînd шi aszind ksvinte de aҹelea pe kare ns le sitъ inima niҹĭ odatъ; шi pe kare le repetъ ssfletsl adese orĭ;— шopte amoroase ҹe adsk aminte timpuĭ treksџĭ, dar treksџĭ în feriҹire. O kъte serĭ senine шi frsmoase, kъte serĭ voioase ъn

kareчerвl era џintвit de stelele aвriĭ, florile ъmbъlsъmeaŏ spaџiвl, Ialomiџa квrgea linъ, aerвl era lin шi dвlчe, vъntвl adiea пвџin шi ръkoros, a neпrekвt el feriчe; — feriчe ka Rafael ъn braџele Fornarineĭ; — ъn sensaџiвnĭ deliчoase, ъn volвптъџĭ ъmbътъtoare. — De kъte orĭ ъn grъdina чe era la spatele kaseĭ eĭ a шezвt el rezematŏ kв frвntea пъ въпвĭ ъпkъlъntoriв чe sъlta agitat, kв mъna în mъna лвĭ, kв kъtъrile privind ъn okiĭ eĭ lъngвroшĭ, fredonъnd o romanџъ armonioasъ, zikъndвĭ „te iвbesk!“ шi sorbind sъrвtъrile ъmbътъtoare dвпъ rвmenele'i bвze.

O privind'o чine-va la razele lвminoase ale lвneĭ чe sъ refletaŏ aвriĭ пe palida'ĭ шi dвlчeal figвrъ, vъzъnd skъnteele amoroase чe lвчeaŏ din okiĭ eĭ kariĭ sъ 'ntreчeaŏ ъn seninвl sereĭ kв strъlвчirile stelelor, admirъnd aчele bвze пe kare sъ ъпgъпaŏ dovъ rвmene foĭ de roze, вn sвrъs deliчos шi вmede de sъrвtъrĭ; — ъшĭ arŏ fi zis kъ brвna Andalвzъ a lвĭ Alfred de Muset, пв o ar пвtea ъntreчe ъn graџiĭ шi ъn frвmвseџъ.

Privind'o чineva aпъsatъ пe dъnsвl, kв braџв'ĭ ъnkonjвrъndв'l gъtвl, kв пъrв'ĭ blond gъdilindв'ĭ figвra, kв mъna'ĭ пe пeptвl seŏ; — ar fi zis, — „Iatъ вn om пe kare 'l iвbeшчe Dвmnezeŏ kъчĭ îĭ a dat вn ъnger sъ'l пъzeaskъ.“

Într'o searъ, mersese la bъĭ sъ fakъ o katagrafie de averea вnвĭ ръposat; — ъn seara aчeia sвb Administratorвl da вn bal; — era o Dвminekъ.

Ka ъn toate sъrbъtorele lвmea adвnatъ dinnaintea xanвlвĭ askвlta lъвtariĭ, шi kavaleriĭ amabilĭ serveaŏ damele; Pavl шedea lъngъ ea .... dвпъ sfъrшitвl xoreĭ шi al petreчerelor toatъ lвmea ъnainte de a merge la bal pleakъ sъ se plimbe, Lina sъ o-

пreшte akasъ, Паȣl dъ пe din dos шi se dȣчe în grъ-
dinъ ȣnde era lokȣl ъntъlnirelor feriчite; Trekȣse a-
пroape o orъ kъnd Kaliцa vine шi le sпȣne kъ a ve-
nit Iorgȣ шi kъ пъzeшte la пortiцъ; Паȣl ese пe
пoartъ, fъrъ ka el sъ'l пoatъ vedea, el intrъ ъn
kassъ, îl kaȣtъ пrin toate пъrцile, faчe o sчenъ пe-
vestei lȣĭ, o чeartъ oragioasъ шi teribilъ sъ пetreчe
ъntre dъnшiĭ dȣпъ kare чeartъ el sъ konvinge kъ
e ȣn gȣgȣman шi kъ Паȣl nȣ era de lok akolo, niчĭ
nȣ vъzȣse пe nevasta lȣĭ.

Altъ datъ, ъĭ a пъrȣt kъ Паȣl era la пoartъ
шi kъ nevasta lȣĭ a eшit sъ'l ъntъlneaskъ, atȣnчĭ
kъ repede dȣпъ dъnsa, o apȣkъ шi ъnчeпe a bate
пe Kaliцa; — sъ faчe ȣn skandal aшa de mare ъn
kъt aȣd toцĭ veчiniĭ kariĭ sъ reпed шi eĭ, aleargъ
шi vinȣ de adȣk paчea ъn kasъ шi între Xagiȣl, пe
kare fratele eĭ sta gata sъ'l skilogeaskъ.

De atȣnчĭ Xagiȣl nȣ maĭ avȣ astъмпъr, el rȣпse
legъtȣrele intimitъцeĭ sale kȣ Паȣl, шi ъnчeпȣ a 'l
пrivi nȣ nȣmaĭ kȣ rъчealъ dar шi kȣ ȣrъ.

Пȣцin ъnsъ ъĭ пъsa lȣĭ Паȣl, шi de rъчeala шi
de ȣra lȣĭ, kȣ toatъ sȣrveцerea, kȣ toate observa-
цiȣnele lȣĭ, Паȣl шi Lina gъseaȣ mizlokȣl de a se
askȣnde de dъnsȣl, de a se degiza, de a se întъlni.

În fine vъzъnd kъ nȣ пoate a avea niчĭ o dovadъ,
niчĭ kear o asekȣrare desпre adȣlterȣl nevesteĭ lȣĭ,
шi kъ toate пentrȣ dъnsȣl nȣ era de kъt пrobabil-
litъцĭ шi neчertitȣdinĭ, sъ deчide odatъ a чere lȣĭ
Паȣl o eksпlikaцiȣne; — îl akostъ, шi din eksпli-
kaцiȣnea lor rъmase konvins kъ lȣmea ъl ъnшela-
se, шi intimitatea lor redeveni tot aчeia.

XIV.

Unde încep firele a se încurca.

Vara trekѕ, kѕm treчeaѕ tot ън lѕme! tot шi kiar amorѕl! Toamnă Lina kare sъ mѕtase ън kasele eĭ sъ'dѕse la vie kѕ sorѕs'a eĭ rъmase ън oraш.

Петречeрile шi distrakцiѕnile de toamnъ le-am arъtat, este dar inѕtil a ziчe kъ nѕ skъпa niчĭ o okaziѕne de a o vedea, de a o întъlni, de a merge akolo sъ treakъ o zi плъkѕtъ шi ънkъntъtoare пентrѕ dъnsѕl, o zi kare treчea feriчitъ шi repede ънtr'ѕn sѕrъs al eĭ, ънtr'o strъngere de mъnъ, ънtr'ѕn sъrѕtat.

Niчĭ ѕn inчident nѕ veni sъ tѕrbѕre feliчitatea lor, ea venea adesea orĭ ън oraш шi amorѕl lor sъ петreчea kalm, feriчit, fъrъ ka niчĭ ѕn nor sъ'l tѕrbѕre, fъrъ ka niчĭ ѕn regret sъ le adѕkъ ѕn sѕspin trist шi dѕreros.

Într'o zi, Паѕl întъlni пe ѕliцъ пe dorobanцѕl чe'ĭ da kalѕl de mergea la bъĭ.

— Че faчĭ amiчe, kalѕl tъѕ aчi este?

— Aчi Domnѕle, aveцĭ trebѕinцъ de el.

— Aшa, însъ aш vroi sъ mъ însoцeшtĭ шi tѕ.

— Bѕkѕros Domnѕle, nѕmaĭ vorbiцĭ Dѕmneavoastrъ Vaxmistrѕlѕĭ sъ nѕ'шĭ zikъ чeva;

— Bine, discarъ kъnd s'o'ntꙋneka bine, tꙋ sъ viĭ kъlare шi sъ mъ aшteпцĭ aчi, lъngъ пrъvъlica lꙋĭ Grigorie Gꙋgeamꙋш la kolц— шi пlata o шtiĭ.

— Am ъnцeles Domnꙋle sъ trъeшtĭ.

Seara se dꙋse kꙋ ꙋn amik чe venise din Bꙋkꙋrestĭ, la L. . . . franчez, akolo se aпꙋkъ de o пreferanцъ, шi ꙋĭtase kalꙋl шi dorobanцꙋl, kъnd Xagiꙋl intrъ ъn kamerъ. — Atꙋnчĭ Пaꙋl ъшĭ adꙋчe aminte ъndatъ пroiektꙋl lꙋĭ, se skoalъ ka ꙋn om kare a ꙋĭtat чeva foarte imпortant шi roagъ пe Xagiꙋl sъ'ĭ цie lokꙋl пъnъ чe se va re'ntoarчe; — aпoĭ ъntorkъndꙋsъ kъtre amiчiĭ seĭ.

— Askꙋltaцĭ le zise el ъn limba Franчezъ, пe kare Xagiꙋl nꙋ o шtiea, пrelꙋngaцĭ jokꙋl, intraцĭ voĭ de o trebꙋi, dar sꙋbt niчĭ ꙋn пretekst nꙋ'l sъvъrшiцĭ ъnainte d'a mъ 'ntoărчe eꙋ̆, шi maĭ kꙋ seamъ nꙋ'l lъsaцĭ sъ пleчe.

— Am ĭnцeles ĭĭ rъsпꙋnde amiчiĭ цe kъnd Xagiꙋl se instala la lokꙋl sъꙋ̆ шi el пleka.

La rъsпъntiea ꙋliцeĭ gъsi dorobanцꙋl kъlare шi цiind ъn mъnъ frъꙋl kalꙋlꙋĭ чe пregъtise пentrꙋ Пaꙋl, Пaꙋl se arꙋnkъ пe шa шi пlekъ reпede ĭn galoпꙋl чel mare.

Era ъntꙋnerek aшa ъnkъt nꙋ se distinga obiektꙋl la ꙋn пasꙋ̆ deпъrtare, el alerga, trekъnd пodꙋl, dъ ĭntr'o groaпъ kade el sꙋb kal, kalꙋl lъngъ dĭnsꙋl, se skoalъ, se skꙋtꙋrъ, re'nkalekъ шi пleakъ iar ъn galoпꙋl чel mare, se rъtъчesk.

— Nꙋ 'пnemerim noĭ astъ searъ Domnꙋle, am ajꙋns la Viforъta ĭĭ ziчe dorobanцꙋl.

— La Viforъta! чe kъtъm la Viforъta? eꙋ̆ voesk sъ merg la . . . .

— Шtiꙋ̆ eꙋ̆ ꙋnde voeшĭ sъ mergĭ dar am rъtъчit

— Rъtъчit?

— Da vezĭ bine, ъn ъntъnerekъl ъsta de ĭшĭ noate skoate okiĭ чineva, bine kъ n'om rъtъчi, am rъtъчit.

— Eĭ anoĭ.

— Sъ ne 'ntoarчem ъnnanoĭ.

— Ъnanoĭ fъrъ s'o fi vъzъt, nъ sъ noate, maĭ bine mort.

— Чe e dragostea asta, ia sъ lъom nъ iчĭ la dreanta, e ъn drъmъleц, nare'mi-sъ kъ o sъ ne skoaцъ drent akolo. — Dar ъnчet kъ sъnt groniĭ, шi d'om kъdea ne slъцim.

Пaъl lъъ drъmъl la dreanta iar ъn galon.

— Aoleo! aъde în ъrma lъĭ.

— Чe este?

— Am dat ъntr'o groanъ nlinъ de anъ. . . . xaĭdĭ Domnъle, xaidĭ kъ am ajъnsъ.

În adevъr era ъn valea vieĭ eĭ;, eĭ se onrirъ akolo, Пaъl dedъ kaiъl dorobanцъlъĭ, шi el intrъ ъn nъъntrъ.

Flъerъ dъnъ obiчeiъ шi Kaliцa esse, Lina era kъ sorъs'a; o чe searъ dъlчe de anksietate шi de ferichire; vъzъndъl ea skoase ъn цinъt шi s'arъnkъ la gъtъl lъĭ; kъnd nlekъ Lina kare vъzъ întъnerekъl шi шtia kъt era drъmъl de rъъ, sъ arъnkъ tremъrъnd ъn braцele lъĭ шi bъzele lъĭ шterserъ doъъ lakrimĭ din okiĭ eĭ. La întoarчerea sa, Xagiъl kalm шi gъgъmanъ jъka kъrцĭ ъn lokъl sъъ шi kъшtiga nentrъ dъnsъl.

— Ȣnde aĭ fost domnъle îl întrebъ el?

— La Vъtafъl de anrozĭ rъsnъnse Пaъl.

— Aoleo! tokmaĭ akolo! aĭ avъt drentate de aĭ шezъt atъt de mъlt.

Ȣn sȣris trekȣ пe bȣzele tȣtȣlor чelor lalцĭ, sȣris de milъ шi de ironie пe kare xagiȣl пreokȣпat de пreferanцъ пiчĭ nȣ'l bъgъ ъn seamъ.

Toamna trekȣ, trekȣ earъ шi iarna sgomotoasъ de balȣrĭ шi пetreчerĭ, trekȣ шi amorȣl lor kalm, feriчit шi пetȣrbȣrat. Пaȣl era feriчit.

Kъt de absȣrdъ sъ se пarъ omȣlȣĭ feriчirea aчeia че sъ пetreчe în ȣn sȣris, în o sъrȣtare, în o kъtare a femeieĭ iȣbitъ! o eпokъ ъn viaцa omȣlȣĭ, ȣn moment ъn jȣneцa lȣĭ, ъn kare aчea feriчire e sъnktъ пentrȣ el, în kare e toatъ viaцa, lȣmea lȣĭ.

Пrimъvara reveni, kȣ soarele eĭ, florele, пъsъrelele, шi iarba verde, Lina nȣ maĭ шedea la tatъs'o, sъ mȣtase akasъ la dъnsa. — Kasa eĭ sъ forma de ȣn salon ъn kare era ȣn пat, o kanaпea, пatrȣ fotoliȣrĭ, toate akoпerite de damaskъ de bȣmbak verde kȣ galben, ъntre ferestre ъn kolц o masъ neagrъ, ъntre alte doȣъ ferestre lъngъ пat o mesчoarъ kȣ пostav verde.

Alъtȣrĭ era o kъmъrȣцъ, jos o kamerъ; o kamera aчeia aшa de mikъ, aшa de ъngȣstъ kъte feriчirĭ a konцinȣt ea пentrȣ el, feriчirĭ marĭ, volȣпtoase deliчoase se ȣmпle viaцa ȣnȣĭ om de sȣvenire skȣmпe, пerdelele aчelea miчĭ ъngȣste de kъte orĭ s'a lъsat diskrete шi misterioase ka sъ askȣnzъ amorȣl lor шi ka sъ lase sъ strъbatъ ъn kamera lor o razъ de soare че venea voioasъ шi kochetъ sъ'ĭ salȣte, sъ salȣte inimele че sъ iȣbesk шi sъ askȣlte melodiele kȣvintelor amoroase.

Nȣ se maĭ ъntъlneaȣ niчĭ ъn kъmъrȣцъ, niчĭ ъn kȣxnica de la tatȣl sъȣ; — ъn timпiĭ 'ntъiȣ dȣпъ mȣtarea eĭ, se ъntъlneaȣ la o kȣkoanъ veчinъ пȣsъ sȣbt o пrotekцiȣne streinъ, чeia че fъчea kasa

inviolabilъ шi amorȣl lor пrotejat шi el. — El aш-tenta пъпъ че eшa Xagiȣl ъn tъrgȣ saȣ пleka ȣndeva, — mergea akolo, ea sъrea din kȣrtea eĭ, ъn grъdina Vечineĭ шi пrin grъdinъ ajȣngea ъntr'o kamerъ mikъ шi misterioasъ ъn kare intra пe fereastrъ.

Maĭ ъn ȣrmъ s'a ъntъlnit la o altъ vечinъ a eĭ, nevasta ȣnȣĭ amпloiat.

Dar trekȣse doĭ anĭ, doĭ anĭ e ȣnȣ sekol, шi o simцea; kȣ timпȣl че trekȣse, kȣ florile че sъ vestejise, kȣ пъsъrile че fȣgise, amorȣl eĭ fȣgise, dar kȣ пrimъvara, kȣ florile, kȣ пъsъrelele el nȣ maĭ revenise.

Kъnd el avȣ ideia aчeastъ пentrȣ пrima oarъ, kъnd пentrȣ пrima oarъ a krezȣt a vedea kъ ea nȣ maĭ avea пentrȣ dъnsȣl de kъt o afekцiȣne řeчe, a krezȣt a mȣri de dȣrere kъчĭ o iȣbea! — atȣnчĭ ъnsъ a voit sъ fie om, sъ iea ȣna din aчele rezolȣцiȣnĭ serioase, пrofȣnde, kare sfъшie inima omȣlȣĭ odatъ пentrȣ tot d'aȣna. . . a voit sъ se desпarцъ.

Пoate obiчeiȣ, пoate o sȣvenire skȣmпъ, пoate o rekȣnoшtinцъ d'amor, пoate kiar o reminisчenцъ de iȣbire, ca nȣ voi, atȣnчĭ a vъzȣt ъn tr'ъnsa o desпerare че a krezȣt adevъratъ. . . O amikъ a eĭ ĭĭ sпȣnea kъ era tristъ шi distratъ, ea sȣfferea шi voia пrin orĭ че mijlok sъ sъ re'mпaчe, lȣĭ ĭĭ jȣra, kъ ĭl iȣbea, kъ nȣ iȣbea de kъt пe el; — пe viaцa tatъlȣĭ eĭ, пe mormъntȣl koпileĭ eĭ kъ ĭĭ era fidelъ, el o iȣbea шi nȣ a avȣt kȣragiȣl de a se desпъrцi.

Xagiȣl nȣ nȣmaĭ aȣzise, dar simцise tot, шi пъndea okaziȣnea fъrъ a da nimȣrȣĭ sъ ъnцeleagъ nimik.

Eĭ konfienцĭ era la aчea vечinъ a eĭ foarte de-

narte de a se aштenta la venirea лѕї Xagiѕл, — era searъ frѕmoasъ, — ea era anлekatъ kѕ kanѕл ne nenтѕл лѕї Пaѕл, o лakrimъ de amor шi de regret лѕчea ъn genele eї la idea kъ ar fi nѕtѕл fi desnъrцiцї, шi mъna'ї graцioasъ sъ nлimba disratъ ne nenтѕл лѕї, kъnd aѕzirъ afarъ voчea Xagiѕлѕї

— Deskide sъ intrѕ la tine, am sъ'цї snѕiŭ чeva.

— Darŭ. . . .

— Eї deskide frate.

— Ъnsъ. . . .

— Deskide omѕлe, чe'цї e frikъ, de чe nѕ deskizї sъ netreчe чeva aчi.

Reкѕnoskъnd voчea bъrbatѕлѕї eї, ea se arѕnkъ sѕbt o masъ de toaлetъ чe era kolo.

Era чe va nobil шi mare ъn femea aчeia kare nriimea desonorѕл, ѕra bъrbatѕлѕї eї, deskonsideraцiѕnea soчietъцeї, disnreцѕл tatълѕї eї, nerderea nѕmeлѕї шi noziцiѕneї eї nentrѕ чeл чe o iѕbea; — era чe va nobil шi mare în femea aчeia kare avea kѕraцiѕл шi abneгaцiѕnea de a ziчe ъn faцa лѕmeї „iѕbesk, шi mormъntѕл nѕmaї mъ va desnъrцi de чeл чe mъ iѕbesчe."

Era чe va nobil шi mare ъn femea aчeica kare renѕnцa la tot чe e in лѕme, dat ѕneї femeї, шi fъчea sakrifiчiѕл onorѕлѕї eї omѕлѕї iѕbit.

De atѕnчї kъt va timn fѕ o sѕrvegere de tot momentѕл, din nartea Xagiѕлѕї; лokѕriлe лor de ъntълnire eraѕ kѕnoskѕte de dъnsѕл шi snionate kѕ чeлe maї strasniчe invenцiѕnї, шi ea шi eл eraѕ ѕrmъriцї snionaцї ъn toate nasѕreлe лor. — O dar amanцiї sъnt ingenioшї шi nѕ sъ лasъ sъ se diskѕrajeze, Kaliцa nrivegea akasъ kъnd eл eшa ne kъnd anrodѕл nѕs ъntr'ѕn kolц aл ѕлiцeї vedea kъnd venea eл în тъrg шi venea ъndatъ de

îl ъnштiinцa; atȣnчĭ okolea ȣliцele пe din dosȣl цigъ-nieĭ eшa tokmaĭ afarъ din barierъ lъngъ fortifika-цiȣnĭ la kaпъtȣl grъdineĭ eĭ; ea 'askȣnzъndȣsъ п'între arborĭ mergea akolo ȣnde o lȣoa la braц, шi kъȣtaȣ amъndoĭ lokȣl misterios шi fericе ȣnde amorȣl lor askȣns okilorȣ indiskreцĭ пȣtea skъпa de sпio-narea Xagiȣlȣĭ.

Odatъ lȣъnd'o la braц aȣ eшit amъndoĭ пe ȣn noroiȣ пъnъ la glesnъ askȣnzъndȣse шi ȣmblъnd пe lъngъ шanцȣrĭ ъn desȣntȣl înъlцimelor пъnъ la bariera Gъeшtilor, ȣnde aȣ intrat ъntr'o kъsȣ-цъ, mikъ kъrчȣmъ a kъreĭ пosesoare era o пeпoatъ a пrodȣlȣĭ. — Altъ datъ într'o kъшчioarъ de цъ-rankъ afarъ din barierъ пe drȣmȣl Lazȣrilor, aȣ пȣ-sъrъ o skarъ шi s'aȣ ȣrkat amъndoĭ ъntr'ȣn пod dъ-rъmat ȣnde a шternȣtъrъ o velinцъ ka sъ пoa-tъ шedea.—

Kъt era de nobilъ, de bravъ, de kȣrъgioasъ aчea femee kare sъ lȣпta kȣ sȣrvegerea bъrbatȣlȣĭ eĭ, kȣ disgraцia tatъlȣĭ eĭ, kȣ пrimejdiile fȣriilor de jealȣzie alȣ Xagiȣrȣĭ пentrȣ amorȣl lȣĭ Пaȣl; kъt era de nobilъ шi пlinъ de abnegaцiȣne aчea kreatȣrъ frelъ, delikatъ, пalidъ, чe sъ inima ъnчet kȣ ъnчetȣl la fokȣl amorȣlȣĭ, шi gъsea ъn inima eĭ o eroikъ energie ka sъ afrȣnte tot шi sъ'ĭ dea lȣĭ o orъ de fericire, o пarte din чe avea maĭ sъnkt шi maĭ frȣmos în sȣfletȣl eĭ; — orĭ чe sȣ-ferinцъ, orĭ чe пenlъчere, orĭ чe ȣmiliaцiȣne o gъ-sea resimnatъ шi sȣrъzъndъ, шi lakrima чe treчea aȣrie пrin genele eĭ sъ amesteka пe bȣzъ'ĭ kȣ ra-zele aчelȣĭ sȣrъs de ъnger divin чe пъstra tot d'aȣna пentrȣ Пaȣl — o da! în momentȣl aчela sъ kredea iȣbit, iȣbit în adevър kȣ sinчeritate. —

Dar че e maĭ bizar шi maĭ kaпriчios de kъt o femee?

În fine ea sъ deчise a sfъшia aчeastъ viaцъ de anksietъцĭ, signifikъ bъrbatȣlȣĭ eĭ ъn termenĭ пreчizĭ kъ nȣ nȣmaĭ nȣ va renȣnцa la Пaȣl dar kъ nȣ maĭ vroeшte sȣnt niчĭ ȣn пretekst a maĭ trъi kȣ dinsȣl шi toatъ dorinцa eĭ era a sъ desпъrцi definitiv de el — ъĭ deklarъ kъ din momentȣl aчela sъ kredea kȣ totȣl liberъ, kъ nȣ'l va maĭ askȣlta niчĭ odatъ, шi kъ niчĭ odatъ nȣ va maĭ fi пentrȣ el, alt чeva dekъt o kȣnoskȣtъ indiferintъ шi reчe;— dȣпъ o sчenъ orъgioasъ Xagiȣl ъшĭ vъndȣ tot шi sъ mȣtъ la mȣmъs'a.

O din momentȣl aчela eraȣ liberĭ!

Dar ea însъ'шĭ obositъ de Xagiȣl rȣпse odatъ kȣ dъnsȣl, kȣ desъvîrшire шi пentrȣ tot d'aȣna.

El пlekъ d'akasъ, se mȣtъ шi чerȣ o desпъrцire.

*

* *

De atȣnчĭ eraȣ liberĭ! liberĭ de a se iȣbi liberĭ fъrъ a se maĭ askȣnde de nimenĭ;— liberĭ de a sta ъmпreȣnъ fъrъ a maĭ kalkȣla momentele, liberĭ de a 'шĭ sȣrîde fъrъ ka sȣrъsȣl lor sъ maĭ fie sпionat de nimenĭ, liberĭ de a'шĭ vorbi fъrъ ka kȣvintele lor sъ maĭ пoatъ fi aȣzite de чineva alt dekъt de Dȣmnezeȣ.

Пe kъnd aчea femee îĭ da чele maĭ пositive dovezĭ de o iȣbire sinчerъ;— o пresimцire tristъ îĭ ъngeцa inima шi îl fъчea a se ъndoi de dъnsa; — kȣ toatъ abnegaцiȣnea nobilъ чe demonstra, kȣ toate sarkrifiчele imense чe ea îĭ fъчea, kȣ tot aчel sȣ-

ris de resimnaцiѕne ші de amor че съ 'nпlъnta пе bѕzele eї kъnd mergea akolo kѕ toale jѕrъmintele, ъnkredinцъrile, ші пromisiѕnele de amorѕ;— lѕї ïї пъrea kъ era че vа straniѕ ші bizar ъn ачеа femee ïї пъrea kъ sѕfletѕl eї avea o giaцъ че ingeцa n'al sъѕ, kъ ea nѕ il maї iѕbea.

Adese orї ъшї ziчea: — „de че съ mъ krez „ъnшelat kъnd totѕl ъmї dovedesче kontrariѕl? kъnd „ea 'шї a lъsat konsoartele, a пriimit sъ renѕnцe la „nѕmele че пѕrta, la пoziцiѕnea че avea ъn so- „чietate, s'a eksпѕs la desanrobarea oamenilor, la „пerderea stimeї amiчilor eї, nѕmaї пentrѕ ka sъ „пъstreze amorѕl meѕ de la kare nѕ aшteaпtъ ni- „mik de kare nѕ are niчї ѕn interesѕ; — че o resцine „de nѕ mъ maї iѕbeшte sъ'mї o sпѕie, sъ rѕmпъ kѕ „mine kѕ kare nѕ este ѕnitъ пrin niчї o altъ legъ- „tѕrъ dekît voinцa ші afekцiѕnea eї? De nѕ mъ maї „iѕbesче de че ачеle пrotestaцiѕnї ъnfokate, аче- „le jѕrъminte sakre пe viaцa tatъlѕї ші пe me- „moriea kopileї eї, de че ачеle lakrimї dѕreroase „de regret, ачеle sѕspine de sѕferinцe kъnd ъї vor- „besk de a ne despъrцi.“— ші el kombъtea пrin a- чeste reцionamente toatъ ъndoirea пe kare inima'ї o пѕstra kѕ aчea fiksъ пresimцire adevъrѕlѕї in kontra tѕtѕror argѕmintelor de sѕs.

Пaѕl era jalѕz; de чine? nѕ sчiea el insѕшї; ïї пъ- rea kъ era чineva askѕns, a kъrѕї viaцъ tѕrbѕra пe a lѕ', a kъrѕ'ї iѕbire desfiinцa пe a lѕї; — simцea kъ rolele sъ skimba, kъ ачеl чineva devenea amantѕl ferichit ші kъ el jѕka rolѕl bъrbatѕlѕї ъnшelat

Dar ea il konvingea, ші el revenea tot daѕna la dъnsa, пetreчea o mare пarte din zi akolo, ъn kъmъrѕцa de kare am vorbit, пe пatѕl ачеl mik

че avea пentrȣ dънсȣl atъtea atrakцiȣnĭ iȣbite, a-tъtea volȣntъцĭ deliчioase atъtei ferichirĭ ꙟnkъntъtoare; ш'апоĭ kънd ꙟnkonjȣra kȣ braцele'ĭ taliea'ĭ mlъdioasъ, kънd bȣzele eĭ arzъnde ĭĭ da sъrȣtъrĭ ꙟmbъtъtoare, kънd чitea în kъtъrile eĭ пȣre шi limпezĭ o пasiȣne пrofȣndъ; kънd kaпȣ'ĭ blond sъ апasъ пe пeпtȣl lȣĭ kȣ o sȣblimъ eksпresiȣne d'amor, шi gȣra'ĭ mȣrmȣra „te iȣbesk!„

O atȣnчĭ toate îndoirele disпъreaȣ ka пeшte vise negre, toate temerile treчeaȣ, toate anksietъцile fȣgeaȣ din inima sa; шi kredea în ea; — sȣfletȣl lȣĭ se reȣmпlea de konfienцъ шi de ferichire, de sпeranцe radioase шi de kredinцe skȣmпe, gъndirele fȣĭ de ilȣziȣnĭ пoetiчe.

Într'o zi el afłъ tot adevъrȣl realitatea sъ desfъшȣrъ înainte'ĭ, шiel se konvinse kъ пȣ пȣmaĭ Lina пȣ 'l maĭ пȣtea iȣbi dar kъ ea îl ꙟпшela.

În zioa aчeia simцi kъ чeva sъ rȣпse în inima lȣĭ armonia sȣfletȣlȣĭ sъȣ tъkȣ шi o lakrimъ tristъ diskretъ шi silenцioasъ чe kȣrъ пe obrazȣlȣ lȣĭ fȣ singȣra oraцiȣne fȣnebrъ пe kare o пronȣпцъ la 'nmormъntarea a tot чe'ĭ fȣsese maĭ skȣmп în idealȣrile sale; în zioa aчeia Паȣl lȣoъ o otъrîre fermъ, o rezolȣцiȣne nestrъmȣtabilъ, ȣп пartit dȣreros, dar пronȣнцat.

Nȣ ĭĭ zise nimik, пȣ ĭĭ fъkȣ niчĭ o mȣstrare, пȣ o a lъsat niчĭ kiar sъ ꙟнцeleagъ kъ el era instrȣit de adevър.

Dar în zioa aчeia пȣ o vъzȣ.

A doa zi пlekъ în Bȣkȣreшtĭ . . . . totȣl era sfъrmit шi amorȣl lor el se forцa sъ 'lȣĭte.

*

* *

Ачi въ въz kritik lektor saš amabila lektriцъ kвrioшi шi intrigaцi.

Въ aшtenтaцi la вn denвement tragik ъntokmaї ka 'ntr'вn romanцš al lвї Walter Scott, saš ka 'ntr'o dramъ a lвї Schakspeare; — la вn denвement oribil, ъmfiorъtor ъn kare omвlв înamorat îшi inшelat kъnd nв omoarъ пънъ la чel din вrmъ inoчint mвsikant din orkestrъ, saš nв sпarge чel пвцin vre o treї zeчї de lamпionї, sъ omoarъ el ъnsв'шї în desпerarea шi rъsbвnarea amorвlвї.

Eї bine nв; — nimik din toate astea eroвl nostrв niчї nв moare ka Edgard de Ravensvod, niчї omoarъ пe nimenї ka вn eroš de melodram; — чi пleakъ ka вn om kalm шi raцionabil.

Se deпъrteazъ din lokвrele вnde a iвbit шi a sвferit atъt de mвlt, le ziчe вn вltim adio шi iea sвvenirea lor dвlчe шi sfъшietoare ъn fвndвl inimeї lвї вnde kъntъ o tristъ veшnikъ пomenire amorвlвї чe ъngroпъ în ea.

Visвl a пerit, ilвsiвnea a trekвt, armonia a tъkвt, пoezia a ъnчetat.

Kъte o datъ sвvenirea Lineї maї vine ъnkъ de'ї faчe inima sъ tresare; — atвnчї iї пare kъ o strange ъn braцele lвї, kъ e in aчea kamerъ mititikъ, in grъdina mitroпolieї revede arboriї ъnverziцї, floriчele чe kвlegeaшmъmпreвnъ, koloarea rokieї чe'пвrta; resimte sъrвtъrele'ї iвbite, пresiвnea mъneї finъ voluntъцile sъnkte ale iвbireї, reaвde aпa din kazan klokotind пe vatrъ, mijiietвl vъntвlвї n'intre frвnze, пaшi eї вшorї kъlkъnd iarba; — dar toate aчestea iї aпarš, le revede, le reaвde le resimte fъrъ sвsпin, fъrъ sвferinцъ, fъrъ regret, ka o sвvenire skвmпъ; ka o sensaцiвne dвlчe a inimeї, iar nв ka o dorinцъ.

Akѕm îшï ziчe: — „feriчirea nѕ rъde niчï o „datъ denlin omѕlѕï, îl sѕrъde nѕmaï, шi disnare „mie'mï a sѕris шi inkonstinlъ merge sъ sѕrizъ „altora akѕm.

— Florea a 'nflorit, îmï adat narfѕmѕl eï чel „maï sѕav чel d'întîiѕ шi s'a skѕtѕrat nentrѕ el „ka sъ resъmflorеaskъ nentrѕ altѕl, ъnsъ maï nalidъ „шi maï nѕџiu voioasъ.

„Kavatina amorѕlѕï 'mï a trimesѕ armoniele чe-„le maï ъnkъntъtoare чele maï sonore, maï dѕlчï шi „maï delichoase, ca sъ va reneta nentr'ѕn altѕl însъ „maï niano шi maï diskordъ.

Ъn karnavalѕl trekѕt odatъ la balѕl maskat, o amikъ îï snѕse kъ Lina era în bal; — el tresъri, dar inima lѕï îшï ъnvinse ъndatъ emoџiѕnea шi kъnd o vъzѕ era kalm; — se anronie de dъnsa îï ъntinsэ mъna шi ea o strъnse.

— Sчiam kъ eшtï ъn Bѕkѕreшtï îï zise el, snѕne'mï de eшtï feriчitъ?

Ea îl nrivi kѕ o kъtare lъngѕroasъ шi îï rъs-nѕnse nrin ѕn oftat.

Akѕm o revede adese orï, o 'ntъlneшчe în kalea lѕï.

Dar o revede fъrъ a maï simџi niчï o emoџiѕ-ne, niчï o dѕrere; kъчï nentrѕ dъnsѕl Lina iѕbitъ, amanta adoratъ a mѕrit d'odatъ kѕ amorѕl în ini-ma lѕï; шi nѕ maï nriveшчe în ea de kъt o femee; o amikъ.

O sѕvenire skѕmnъ o feriчire sъnktъ a jѕne-џeï. . . . . o orъ trekѕtъ шtearsъ din vieaџa kare nѕ va maï reveni.

XV.

Conclusiune.

Uaȣl s'a fъkȣt спektator indiferint, rezoпъtor reчe al vieцeĭ.

Oasпete obosit, fъrъ пlъчere, fъrъ ilȣsiȣпe fъrъ amor,— пriveшчe kȣ o kъtare distratъ пektarȣl чe lȣчeшчe în kȣпъ ka rȣbinȣl, — шi vede trъkъnd пe dъnaintea lȣĭ aчele ȣmbre înkъntъtoare kȣ bȣze de mъrgean, kȣ dinцĭ de mъrgъritar, kȣ okĭ de шoim kȣ talie sveltъ шi mlъdioasъ; albe шi dȣlчĭ vise ar-le jȣneцeĭ, чe se risipesk kȣ vîrsta, шi пerd пris-mȣrile lor radioase, kъnd desчeпцia a sfъшiat tot чe este tъпъr шi kredinцъ în sȣfletȣl ȣпȣĭ om.

Akȣm el пȣ maĭ чere de la femeĭ, de kъt чeia чe ele пot da în adevъr — пlъчerĭ шi distrakцiȣпĭ.

Kъte odatъ inima lȣĭ пare a maĭ tresъri, o skъn-tee de tinereцъ пare a se maĭ redeшчenta in sȣ-fletȣ'ĭ amorцit, ȣn vis dȣlчe шi înkъntъtor пare a-maĭ legъna kъte odatъ sensaцiȣпele lȣĭ, — atȣnчĭ îĭ пare kъ florile aȣ înkъ пrofȣmȣrĭ sȣave, kъ vъntȣl are înkъ шoпte armonioase, kъ bȣzele aȣ înkъ sъ-rȣtъrĭ îmbъtъtoare, шi sȣrîsȣrĭ deliчioase; — atȣnчĭ el înчearkъ înkъ a dȣчe kȣпa чe пȣ este de tot deшartъ, la gȣra'ĭ setoasъ шi arzъndъ, — kъnd soar-

be înkъ nektarȣl îĭ vine amar, kъtarea lȣĭ se stinge iarъ'шĭ, frȣntea'ĭ se'noreazъ, kanȣ'ĭ se'nklinъ, шi îĭ revine ачel disgȣst gieцos de tot че este amor шi feriчire.

Aniĭ sъĭ чeĭ tinerĭ, ka niste nъrinцĭ risinitorĭ, a desmoшtenit viitorȣl sъȣ.

Florĭ ȣskate шi risinite în kalea tinereцeĭ lȣĭ,— anlekate akȣm triste ne tija lor vestejitъ, шi ne kare kъte o datъ o lakrimъ, roȣъ rъkoroasъ a inimeĭ, se 'nnlъntъ ka se ȣшȣreze amъrъчiȣnea regretelor lor.

Kъte odatъ o sȣvenire deliчioasъ, — a timnilorȣ strъlȣчiцĭ de jȣneцъ, de iȣbire шi de feriчire vine шi kъntъ sȣfletȣlȣĭ sъȣ o armonie rъnitoare,— dar înчet kȣ înчet melodia dȣlчe se denъrteazъ, se nerde în trekȣt, шi înчeteazъ ka mȣrmȣra linъ a vъntȣlȣĭ între frȣnzele nъlite de akilionȣl toamneĭ, ka adio a lȣĭ Schubert, ka akчentele jȣneĭ kantivъ a lȣĭ André Chénier.

Este în viaцa omȣlȣĭ ȣn mare adevъr ne kare nimenĭ nînъ akȣm nȣ a'nчerkat a'l analiza, — ȣn simцimъnt чe kresчe 'n inimъ ka iarba ne morminte, шi kare 'nъbȣшasчe sensaцiȣnele, ka niatra reчe sȣb kare akonerim o fiinцъ iȣbitъ шi anȣsъ din чerȣl lȣmeĭ noastre. — ȢĬTAREA!

*

* *

Dȣnъ чe sȣferi kъt va timn de o sȣferinцъ de aчele kare omoarъ tot чe este sensaцiȣne în om, шi nȣ 'ĭ maĭ lasъ dekъt golȣl în sȣfletȣl sъȣ, шi ȣnȣ korn чe se miшkъ fъrъ a maĭ simцi alt-чeva dekъt

dʉrerele fisiчe. — Пaʉl kalъ sъ 'шĭ redesчente inteligenцa sa amorцitъ, шi se desfъшoare dъnaintea imaginaцiʉneĭ sale alte tabloʉrĭ, altъ direkцie, alte gъndirĭ kare se шteargъ dʉreroasele impresiʉnĭ чe sfъшiase inima lʉĭ.

El îшĭ bъtʉ peptʉl ka se vazъ daka el simцea ʉn resʉnet de ambiцiʉne în el; — peptʉl rъmase liniшtit шi nemiшkat.

*

* *

Veni 24 Ianʉariŭ, — aчel akt mъreц шi patriotik pentrʉ kare Istoria va avea paginĭ atъt de frʉmoase, шi kare pʉse pe kalea ʉnireĭ.

Пaʉl antrenat de ъntʉsiasmʉl general vъzʉ în aktʉl alegereĭ Пrinцʉlʉĭ Kʉza o erъ noъ kare se deшkide pentrʉ цarъ, erъ de ʉnire de libertate, de progres, de tъrie de legalitate, шi de egalitate înaintea legelorŭ; — în faцa ʉnor prinчipiʉrĭ atъt de frʉmoase, de nobilĭ; a ʉneĭ înfrъцirĭ generalъ atъt de ъntʉsiasmъtoare,— el se deчise a lʉa o parte aktivъ în lʉkrъriie цъreĭ, a adʉчe kontigentʉl miчilor sale resʉrse la rъdikarea edifiчiʉlʉĭ kolosal al kъrʉĭ Romъniĭ pʉseserъ bazele чele maĭ importante.

Пentrʉ aчeasta el înчepʉ a stʉdia poziцiʉnea, oameniĭ шi lʉkrʉrile prekʉm eraŭ.

*

* *

Kъte va zile, kiar kete va lsnĭ, aчel stsdiš era neste nstinцъ,— totsl se konfsndase în aчel mare шi nobil akt,— ns nstea nimenĭ vedea de kъt antssiasm шi infrъцire; — dar dsnъ kъte-va lsnĭ aчel stsdiš deveni faчil шi fertil.

Нasl înчens a stsdia nolitika цъreĭ.

Нatimele înъbsшite kъt-va timn, isbsknirъ ks maĭ mare tъrie шi maĭ mare violenцъ, — чeĭ din toate nartitsrile karii visase Domnirea, desilssionaцĭ din aчeastъ nъlsчire seakъ, devenirъ de o fsrie tsrbatъ, шi înчensrъ a faчe o onozisne din чele maĭ înverшsnate; —mslцъmitъ banilor чe vъrsase samsarii Bibeskslsĭ în aчestъ intenцie o krizъ snъĭmъntъtoare se ivi în komerчiš, falitele înчensrъ a se sskчeda ks o raniditate nesnssъ шi în skurt timn чele maĭ marĭ kase de komerчiš kъzsrъ din kasza konsekвinцelor fatale a чeleĭ înkiderĭ a banilorš în nroekte vile шi meskine. -- Aчeastъ nerorочire isbi цara d'odatъ ka sn trъsnet.— kreditsl s'ascsnse, komerkisl se naralizъ, o sъrъчie trribilъ se ivi în toate nъrцile, шi trebsrile imnedikate fъksrъ kiar Gsvernslsĭ o noziцisne kritikъ шi difiчilъ,

Toцĭ nradъtorii, lingsшitorii, desnotiчii, чokoiitreksts1sĭ шi aĭ regimelor de konrsnцisne шi de abjekцisne devenirъ liberarii чeĭ maĭ înfokaцĭ (în vorbe шi se fъksrъ mononolizъtorii zileĭ, — ka шi în treksst asчetiĭ visarъ a шononoliza nostsrile nsbliчe, întrenrinderele statslsĭ, foloasele цъreĭ, шi a nrofita eĭde dъnsele, — eĭ smnlsrъ antikamerele miniѕtrilor шi ale Domnitorslsĭ, înчensrъ a lingsшi шi a snesneksla asanra slъbiчisnetor шi natimelor чelor de la nstere шi ka în treksst se servirъ de inflsenцĭ, de favoarĭ, de treчerea чelor чe'ĭ înmresoarъ.

Afarъ de aчestiĭ, ешi o fвrnikъrie de liberalĭ la kariĭ nimenĭ niчĭ nв visase пъnъ atвnчĭ, kвnaчitъцĭ negative, talente nвle, visъtorĭ sвчĭ, kariĭ nв aveaв alte merite de kъt nв maĭ rъknetele lor, шi вn fel de пвtere brвtalъ шi пrimejdioasъ kв kare impвn opiniвnele lorв, шi kiar voinцa lorв.

Пartitвrile se formarъ 'n lagъre шi o lвntъ 'nverшвnatъ înчепв între ele;— atвnчĭ înчепвrъ пвmirile de albĭ, de roшiĭ, de verzĭ, de patrioцĭ, de vъnzъtorĭ, retrograzi, de moderaцĭ de konservatorĭ шчl.— toate partitвrĭ kare se пot rezвma în aчeste kвvinte,— „*interesвl, patima, вra, desbinarea, resbвnвrĭ individвale.* — Чeĭ maĭ eksageraцĭ, înчепвrъ o politikъ svъпъiatъ шi пrimejdioasъ, kaпabilъ de a kompromite nв nвmaĭ viitorвl цъreĭ, dar kiar eksistinцa eĭ presentъ,— arma aчelor *anelnisiцĭ* era kalomnia, denвnцarea, injвria defъĭmпrea шi batjokora, — oamenii чeĭ maĭ rezonabiliĭ, чeĭ maĭ probĭ, чeĭ maĭ onorabilĭ, чeĭ kв bвne intenцiвnĭ, eraв persekвtaцĭ de dъnшiĭ în toate шimkъrile lor; — ambiцioшĭ, vanĭ, nesokotiцĭ, eĭ se bъteaв пe ministere, asпiraв la portofoliвrĭ шi toatъ lвпta lorв nв era dekъt ka se ajвngъ la пвtere.

Desgвstat de aчeastъ bъtъlie a вreĭ a patimilor, a invidielor a ambiцiвnelor oarbe nesъцioase a mediokritъцeĭ шi a пвlitъцeĭ în kontra meritelor шi a kaпaчitъцeĭ.

Паsl întoarse privirele salle spre Literatвra цъreĭ,— spre partea inteligentъ a Romъnieĭ.

Atвnчĭ el vъzв kв întristare o poziцiвne goalъ шi oribilъ, — o цarъ fъrъ sчiinцĭ, fъrъ arte, шi kв o mikъ Literaralвrъ abandonatъ lъsatъ la voiea întъmplъreĭ шi a nепъsъreĭ,— o цeаrъ чe nв

noseďъ nіčĭ ȣnȣl din ȣvrajiȣrele sчiinцifiчe karc în чele lalte цъri a format bъrbaцĭ a kъror lȣminĭ ші kȣnoшчinцĭ a чivilizat naцiele, le a lȣminat ші le-a nȣs ne kalea nerfekцiȣneĭ шĭ a nrogresȣlȣĭ,

Kȣrsȣl de Istorie al D-lȣĭ Aron, ші magazinȣl Istorik al D-lor Laȣriani ші Nikȣ Bъlчeskȣ, ші Istoria lȣĭ Vaillant, iatъ tot чe nosedъm afarъ din remarkabilȣl oner de kȣlegerĭ istoriчe a dokȣmentelor vekĭ de D-nȣ Kogъlniчeanȣ.

Literatȣra цъreĭ se rezȣmъ maĭ kȣ seamъ în kъntече vekĭ ші nonȣlare, în legende ші noveстĭ. trъsȣrĭ мъreцe ші karakteristiчe trekȣte ne arinile tradiцieĭ la nosteritate din generaцiȣne în generaцiȣne, — чe denotъ bъrbъцia ȣnȣĭ nonol brav, kanabil de akцiȣnĭ eroiчe, karc nlъnge amar asȣnra ȣneĭ soarte asnrъ, ші asȣnra stъreĭ de ȣmiliare ȣnde se afla,— шonte armonioase, sȣsninȣrĭ rъnitoare kъntȣrĭ dȣlчĭ de amor karc leagъnъ deliчios gъndirea, ші adъ sȣfletȣl la sensaцiȣnĭ înkъntъtoare; lakrimĭ ші ȣrîsȣrĭ a inimĭ tinere чe sorb dȣlчeaцa vieцeĭ în o sъrȣtare ші ȣitъ sȣferinцele lȣmeĭ în kȣvinte de iȣbire, — kъntече xaĭdȣчesчĭ ekxoȣrĭ de kodrȣ, tradiцiȣnĭ voĭniчesчĭ karc afrȣntъ nolera, skъnteĭ arzъtoare de natriotim, шt de naцionalitate чe notȣ deveni o flakъrъ nobilъ ші vastъ, o frȣmoasъ aȣreolъ de ȣmbre ші de libertate nentrȣ цeara noastrъ.

Kъntече чe seamъn kȣ noesia ka aчele ale lȣĭ Omer, ші Virgil, — fante gigantiчe ka aчele ale Eroilor sekolilor trekȣцĭ ші мъreцĭ.

Kъntечele ші legendele nonȣlare ale Romъnilor aȣ o mare assemъnare kȣ noesia Nordȣlȣĭ,— ші nosed mȣlt din karakterȣl sombrȣ ші melankolik al

siпiraцiȣnclor lȣĭ Ossian; — aȣ tot de odatъ o înъlцare de gъndire, o mъrire de kȣgetare, o energie de simцimъnt ши o dȣlчeaцъ de eksпresiȣne kare faчe sȣfletele rъпite de kad în o ekstasъ sȣblimъ ши o refleksiȣne пrofȣndъ, de ȣnde ese kȣ dȣrere пrin komпararea trekȣtȣlȣĭ gigantik ши mъndrȣ, kȣ пresentȣl mik ши ȣmilit.

Afarъ din aчele kъnteчe пoпȣlare, ekxoȣrĭ dȣlчĭ ши reпitoare ale trekȣtȣlȣĭ; пoesia noastrъ este foarte sъrakъ în oпerĭ, dar însъ bogatъ în kȣgetъrĭ ши frȣmȣseцĭ.

Kȣrlova чel d'ъntъĭ d'intre пoeцiĭ kontiпoranĭ a пъstrat înkъ aчel sigiliȣ al melankolieĭ пoesieĭ Nordȣlȣĭ, aчel karakter sombrȣ al lȣĭ Osian amestekъnd în insпiraцiȣnele lȣĭ чeva din пȣterea okчidentalъ ши din varietatea kolorilorȣ a lȣĭ Dante; — insпiraцiȣnele sale asȣпra *Rȣinelor tȣrgoveшteĭ* sȣnt o пrodȣkцiȣne mъreaцъ ши пlinъ de frȣmȣseцъ, пe kare ȣn geniȣ mare ka *Voltaire* nȣ s'ar fi roшit de a le sȣbskri, sȣnt în ele ideĭ vaste, simцiminte nobile eksпrimate kȣ eleganцъ ши energie.

Sпiritȣl ȣman ши maĭ kȣ seamъ emȣlaцiȣnea пatriotikъ, ar fi kȣ totȣl deskȣrъgiate; dak'ar fi ȣn lȣkrȣ dovedit kъ totȣl în lȣme nȣ este dekъt invidiъ, пasiȣne пersonalъ, interes meskin, sensaцiȣnĭ individȣale, — dak'ar fi ȣn lȣkrȣ dovedit kъ viaцa naцiȣnelor atъrnъ de la voinцa чelȣĭ maĭ tare, — dak'ar fi dovedit kъ ajȣnge ȣn nȣmъr de giȣlele ши de baionete de kare ȣn пoпol nȣmeros пoate se disпȣe maĭ mȣlt în kontra ȣnȣĭ stat mik.

Simцimъntȣl de *indiпendenцȣ*, de *naцionalitate* de *mȣrire* a insпirat пe toцĭ пoeцiĭ; — în sensaцiȣnile lor eksist oare kare пrejȣdiчiȣrĭ fanatiчe kare ȣnesk

simцimintele de *anъrare* ши *amor* al natrieĭ, — kъ dorinцĭ nemъrginite de volъntъцĭ ши de ferичirĭ.

Aчestea sъnt imnresiъnele че nrodъче mikъl noem (îl nъtem nъmi ast-fel) al lъĭ Kъrlova, — în el eksistъ o vagъ dorinцъ de libertate че o gi чeшte omъl fermentînd sъb aчea armonie gravъ ши dъlче kare ne vorbeшче de mъrirea trekъtъlъĭ.

Vъkъrestiĭ noeцĭ din tatъ în fiъ, trekînd noeцĭ din generaцiъne în generaцiъne, nъnъ la D. Ioan Vъkъreskъ, kare a dotat noesia Romînъ kъ nrodъkцiъnĭ че vor treче la nosteritate, ши vor deveni odatъ, onerĭ klasiчĭ.

Ioan Vъkъreskъ, este fъrъ 'ndoire ъna din imaginaцiъnele чele maĭ fertile ши maĭ sniritъale în literele Romînе, — el a renъnцat la melankolia sombrъ a lъĭ Ossian, la fantastikъl generъlъĭ noesieĭ Nordъlъĭ, ши a dat чel d'întъi semnal al imitaцiъneĭ okчidentъlъĭ, — ka noet Ioan Vъkъreskъ e ъnъl din чeĭ maĭ marĭ ne kare 'l a avъt Romîniĭ, — el are mъlt din vioчiъnea a lъĭ Beranger, ши чeva din noetika kъgetare a lъĭ Lammartinnes; — în oneriĭ sъĭ aчeste doъ natъrĭ se lъntъ ъna kъ alta, ши nъ se ษtie kare rъmîne învingъtoarre, — lъĭ îĭ nlaче mъrirea, însъ imaginaцiъnea sa veselъ nъ o trateasъ kъ aчea seriositate nrofъndъ kъ kare o trateazъ ъniĭ noeцĭ, el îĭ sъride ши nare a se jъka kъ dînsa, — „*ъrekea e drъmъl inimeĭ*" a zis ъn aъtor mare, — ши el a ъrmat aчeastъ zikъtoare a 'nkîntat ъrekea ka se ajъngъ a atinge inima.

Пrimъ-vara amorъlъĭ nъ este de kъt o imitaцie din Anakreon; dar imitaцie, aъ ши ele valoarea lorъ de kъrъцenie a limbagiъlъĭ, de eleganцъ de stil, de bogъцie de rime, de faчilitate a versifi-

kъreĭ, de notrivire a eksnresiꙋnelor, de noesie a imaginaцiꙋneĭ.

D. *Ioan Eliad* inteligenцъ vastъ, fertilъ,— kon. чenцiꙋne mare, — merit nekontestabil ka aꙋtor; — karakter original, — bizar, — imnosibil; — чe-le maĭ frꙋmoase nrodꙋkцiꙋnĭ ale sale sꙋnt tradꙋkцiꙋnele odelor шi a elegielor lꙋĭ de Lamartinnes, — skrise în ꙋn stil kꙋrgъtor шi faчil, în o limbъ nꙋrъ шi elegantъ, kꙋ regꙋlĭ de artъ eksakte,— kꙋ o noezie dꙋlчe шi rъnitoare kare înkъntъ inima.

— Ilinъ aчi D. Ioan Eliad s'a цinꙋt la adevъratꙋl anogeꙋ al mъrireĭ Literilor, — de aчi vine aчea skoalъ de denravaцie Literarъ fꙋndatъ de dînsꙋl, — aчea kakofonie de radikalisme eksagerate kare faчe din limba Romъnъ, ꙋn adevъrat *Tꙋrn al Babelꙋlꙋĭ,*— aчea nretenцiꙋne amfatikъ, ingъmfatъ, kare se denъrteazъ de tot чe este noesie armonie dꙋlчe, шi din kare nꙋmaĭ rъmъne de kъt ꙋn versifikъtor abil чe se lꙋntъ kꙋ greꙋlъцile de stil шi de skriere.

Boileau a zis.

„Que dans vos écrits la langue révérée.
Dans vos plus grands excès vous soit toujours sacrée

D. Eliad nꙋ maĭ цinea niчĭ o sokotealъ de limbъ шi de eksijenцele eĭ,— o ꙋmnlea de neologisme ne'nцelese шi nꙋne чea d'întъĭ niatrъ la aчest edifiчiꙋ strъmb, fъrъ simetrie, neчonlit, absꙋrd, ne kare o jꙋnime eksageratъ шi eksaltatъ nrin tristele semінцe чe a semъnat aчest noet în inima lorꙋ 'l a rъdikat ka monꙋmentꙋ noetik naцiꙋneĭ Romъnъ.

D. Ioan Eliad a voit sъ imiteze ne Victor Hꙋgo шi sъ fie fandatorꙋl ꙋneĭ skoale de Literatꙋrъ mo-

dernъ, maĭ ignorent însъ ші mult maĭ пuцin dibaчiu dekъt aчest allet al skoaleĭ Romantikъ Franчeze D. Ioan Eliad se rъtъчi în kalea чe apukъ, ші dedu în urъnastia чe însu'шĭ deskidea sub пaшiĭ luĭ, ші în kare tъrъ пe toцĭ juniĭ Romъnĭ kariĭ avurъ пuцrinцa de a'l urma orbesчe.

Grigorie Aleksandresku Esopul Romъnieĭ,— Gregorie Aleksandresku sub пaрinцa luĭ bun-omikъ naivъ, are tot spiritul strъluчit, toatъ finцa muшkъtoare, toatъ faчilitatea fertilъ a luĭ *Lafontaîne* numit de Franчezĭ „le bon homme Lafontaîne.„

Aleksandresku nu s'a mъrginit în misiunea de fabulist, instruktiv, moral, spiritual, — el a fъkut fabule пolitiчe, a biчiuit viчiurele ші slъbiчiunele Guvernelor ші ale пopulilor, le-a arъtat kalea binеluĭ ші a mъrireĭ, — le-a dat kiar eksemplul virtuцilor чetъцeneщĭ.

Nъskut sъrak, — kreskut sъrak, — Aleksandresku fъku înkъ din чea maĭ fragedъ a sa kopilъrie studiul inimeĭ umanъ, — a sufferinцelor пopuluĭ,— пrob, пeпъrtinitor, integru, Aleksandresku a isbit akolo unde trebuia se isbeaskъ;— ші tot karakterul sъu mîndru ші independent, toate simцimintele luĭ vaste, пatriotiчe, ші generoase, sunt kuprinse în aчeste versurĭ.

„Nu e аша legea naturеĭ, nu e аша a цъreĭ lege
„Ka tot чe nu e la loku'ĭ va kъdea trufiia lor.
„Al sudorilor streine rod, eĭ nu'l vor maĭ kulege
„Va fi mare tot Romъnul! — цъreĭ luĭ folositor.
„Kugetъrĭ adъnk askunse, ideĭ drepte ші înalte
„Чe în inimile alese ura lor le aпъsa.
„Vor vedea lumina zileĭ, ші în formъ de marĭ fapte
„Sub privirea provedinцeĭ, lumeĭ se vor arъta.

Geniȣ filosofik ши serios, — ka Lafontaine el a askȣns filosofia lȣĭ adъnkъ ши пatriotikъ în forma glȣmeaцъ ши mȣшkъtoare a fabȣleĭ, — ka ale lȣĭ Lafontaine fabȣlele lȣĭ sȣnt satire biчiȣitoare ale sekolȣlȣĭ ши ale oamenilor eпocheĭ lȣĭ;— Toporul ши Pădurea — Elefantulŭ — Oglindele, — Câĭnele gonit — Şoarecele şi Pisica— Căinele şi Căţelul —Pisica Selbatecâ şi Tigrul — Dreptatea Leuluĭ,— Lupul moralist — Lebâda şi puiĭ Corbuluĭ — Privigetoarea în colivie — Ursul şi Lupul — Boul şi Viţelul — Vulpea Liberală — Cucul, Câĭnele şi Mъgarȣl.—sȣnt dovezĭ nekontestate ши rekȣnoskȣte ale geniȣlȣĭ liberal, al amorȣlȣĭ de цarъ, ale iȣbireĭ sale пentrȣ adevър, ale sпiritȣlȣĭ sarkastik dar jȣst kȣ kare el isbeшte omenirea în viцiȣrele ши nekȣviinцele eĭ, — în desпotismȣl ши îngъmfarea desпoцilor—, în slъbiчiȣnele ши orbirea пoпorȣlȣĭ.

Aleksandreskȣ este fъrъ kontestaцie ȣna din gloriele noastre Literare, — e ȣn fabȣlist însemnat e ȣn пoet mare, ши ka Lafontaine, ka Boileau va treche пe aripele пemȣrireĭ la пosteritate, ȣnde va gъsi o jȣdekatъ dreaпtъ eksemptъ de *invidie ши de пasiȣnĭ.*

Vasile Aleksandri, este fъrъ kontestare чelȣ maĭ glorios din aȣtoriĭ ши пoeцiĭ Romъnĭ; — inimъ mare, ши nobilъ; simцimintele чele maĭ frȣmoase ши maĭ пatriotiчe vibrъ în sȣfletȣl sъȣ, ши el le eksaltъ în versȣrĭ sȣblime ши melodioase; — Vasilie Aleksandri este чel d'întъĭ ши ka sъ ziчem ast-fel singȣrȣl fondator al ȣneĭ шkoalъ teatralъ în Romъnia.

Naцionalitatea, libertatea, пatria, sȣnt instinkte kare пъskȣrъ în inima lȣĭ de odatъ kȣ el, kreskȣrъ kȣ dъnsȣl, ши se desvoltarъ 'n el kȣ stȣdiȣrĭ пro-

fsnde, serioase, întinse, ks o instrskцisne solidъ шi vastъ. -- Aleksandri шi Ioan Bъlъчeanз (чel tînъr) ssnt oamenii karii aš maĭ mslt suirit în ambele urinчinate šnite;— înzestrat de natsrъ ks aчel sпirit fin, msшkъtor, de bsnъ komnanie, ironik пъnъ la sfiшiere, nemъrginit, — simцъndš în el fokыl sakrs al isbireĭ de цarъ, — sigsr de шtiinцa шi inteligenцa lsĭ, Aleksandri lsъ literele шi noesia ka sn skon nentrs a ajsnge la libertate, ka sn mijlok de a înъlцa шi de a innobila ksgetъrile шi simцimintele Romъnilor.

Ns este nrodskцisne a sa, ns este oner eшit din kondeisl sъš, kare se ns fie markat de aчel sigilis чe genisl singsr noate da snel skrierĭ, kare sъ ns aĭbъ ksgetъrĭ nobile шi generoase.

Aleksandri este 'n onerii sъĭ sn tin antik; sever, grav, kare s'a nerfekцionat nrin fineцa, eleganцa, шi afabilitatea modernъ; — elš ns are aчea gresstate, aчea anъsare a astorilor vekĭ dar are 'nъlцarea lor de gъndirĭ, шi frsmsseцa lorš de simцimъnte, — el atinge ssblimsl fъrъ a kъdea în nedantismsl lorš.

Él a adsnat toate kъnteчele nonslare ale Romъnilor, — toate ekxosrile dslчĭ шi mъreцe ale treksts lsĭ,— toate aчele mъrgъritare шi briliante nreцioase kare 'nnodobesk ksnsna literarъ шi Naцionalъ a Moldo-Romъniei, шi din toate aчele tradiцisnĭ înkъntъtoare, din toate aчele kъnteчe deliчioase, din toate aчele legende rъnitoare, a fъkst o ssblimъ шi mъndrъ salbъ noetikъ ne kare imaginaцisnea lsĭ bogatъ o semъnъ ks rime elegante, fertile, simцite, ks verssrĭ în adevъr frsmoase шi natrioтiчe.

Пoesiele lȣĭ Aleksandri resпir ȣn пrofȣm sȣav de aчele че îmbatъ inima fъrъ a o tȣrbȣra ши fъrъ a o obosi,— kare leagъnъ dȣlче sȣfletȣl ши îl adъ la imпresiȣnĭ deliчioase, kare eksaltъ kȣgetъrile, ши kare nobileazъ gȣstȣl.

El este între пoeцiĭ nostri aчel kare a ȣnit пe lъngъ *satira karakteristikȣ a luĭ Molière* mъrirea serioasъ a lȣĭ *Viktor Hugo* ши sпiritȣl graцios, ши fin al lȣĭ *Scribe,* — filosofia lȣĭ e ȣmanъ, generoasъ, ши Пatriotikъ, fъrъ emfazъ ши fъrъ пedantism, el щie a iȣbi цara fъrъ fanfaronadъ, ши a diviniza libertatea fъrъ a o пȣne пe ȣn пedestal пȣtred ши slab al ȣneĭ пoпȣlaritъцĭ faktiче ши пe sokotitъ;— el nȣ lingȣшaшte пatimile ши slъbiчiȣnele пoпȣlȣlȣĭ, din kontrъ isbeще 'n ele kȣ energie, ши katъ se sfъrame zeitъцile de karton kreate de sпiritele ȣшoare ши rъtъчite, — faче din libertate ȣn lȣkrȣ mare nobil, strъlъчit, a kъrȣĭ raze trebȣe sъ lȣmineze inimele fъrъ a le arde, a kъreĭ instinkte nȣ пot avea mikшorare ши degradare, — ши se fereще de aчeia че franчesi nȣmesk „des lieux comuns" щiinцa vieцeĭ, instrȣkцia, kȣnoщinцa sȣnt la dъnsȣl mijloaчe пentrȣ a korekta oamenii, пentrȣ a învъцa пoпȣlȣl, пentrȣ a întъri soчietatea; iar nȣ arme ka se ȣчigъ talentele ши kaпaчitatea, ka se eksпloate пoпȣlȣl ши ka se deraпene soчietatea;— înainte de a dъrъma, el voeще maĭ întъĭ se kreeze ши se arъdiче ȣn edifiчiȣ noȣ, kȣ kredinцa ka чel vekiȣ va kъdea de sine ka tot че este пȣtred ши rȣinat de чele maĭ пȣterniче destrȣktoare че sȣnt în mъna lȣĭ Dȣmnezeȣ, timпȣl ши пrogresȣl, — kȣ konvikцia, kъ tot че este viчiȣ va пeri de sine ka tot че este van ши пeomenos.

Lȣmina gonesче tot d'aȣna întȣnerekȣl,— el faче lȣmina fъrъ a se пreokȣпa de o lȣпtъ пenotrivitъ ші sterilъ kare 'mпedekъ чivilizaцia ші înaintarea пoпȣlȣlȣї.—Iȣпta пatimelor ші a invidieї,— el kъпtъ Пatria, fъrъ a kъпta пe пatrioцiї noштri пoiцї пȣmaї kȣ roшȣ de пatriotism, — divinizъ libertatea fъrъ a se пreokȣпa - de falшiї Katoпї че se пaкzъ ka liberalї, ka se esпloate libertatea; sȣnt, kredinцe ferme, religie sakrъ че katъ a insпira пoпolȣlȣї, fъrъ ambiцiȣne, fъrъ пatimъ, fъrъ resbȣnare.

Aпoї пoetȣl mare, grav, serios, kare faче sȣfletȣl de se înkъntъ, miшkъ inima de emoцiȣnї delichioase, adȣче lakrimile 'n okї, insпirъ simцiminte de iȣbire de devȣement, de o abnegaцiȣne de adevъratъ nobilime,— devine пoetȣl sпiritȣos, badin satirik.

„Ridendo castigat mores„

Kritik sever al viчiȣrilor ші al ridikolelor, el le biчiȣesче kȣ o vervъ че aпarцine пȣmaї lȣї ші kare nȣ rъmine în ȣrma lȣї Molier, *Kokonȣ Iorgȣ de la Sada Gȣra*, *Kȣkoana Kiriцa în Iaшї ші în пrovinчie*, *Пiatra din kasъ*, *Чinel чinel*, sȣnt adevъrate шkolї de moravȣrї, пortrete trъinde ale soчietъцeї noastre ȣnde ridikolȣl joakъ ȣn rol insemnat шkolї moralї ші instrȣktive.

Пe ȣrmъ el ia în mъnъ arma lȣї Alphonse Karr, ші Aleksandrȣ Dȣmas, kreazъ kъte va nȣvele simцimentale, пoetiче, frȣmoase, bine simцite kare 'nalцъ asпiraцiȣnele ші kȣgetъrile чititorȣlȣї atras la aчea чetire, пrin ȣn interes real de tot че este adevъrat, elegant, ші nobil.

Istoria ȣnuї galben, ші *kritiчele sale Literariї*,

sъnt neanъrat oneri de merite nekontestabile, de anreцierĭ jъste, de adevъrъrĭ drente ne kare nъ le noate nimenĭ tъgъdъi sъb niчĭ ъn nъnkt de nrivire.

Ka Beranger, el noate ziчe kъ mъndrie,

„Je n'ai flatté que l'infortune„

De шi bogat, el a resneklat tot d'aъna sъrъчia onestъ, nrobъ, nъrъ, el a ajъtat'o, шi a iъbit'o, — niчĭ nъ a lingъшit nъterea шi mъrirea niчĭ nъ s'a lъssat sъ'l ameцeaskъ,— шi a rъmasъ tot d'aъna Aleksandri natъral, natriot, Romъn, kare ne lъngъ чea maĭ strъlъчitъ valoare Literarъ între Romъnĭ, a ъnit o modestie чe nъrea a se anlika se a ъskъnzъ meritъl sъъ шi talentele sale.

Ka Beranger el va ajъnge la adъnчĭ bъtrîneцe kъ frъntea arъdikatъ, шi seninъ, kъ naшiĭ sigъrĭ шi ne'nkъrkaцĭ, kъ konшtiiцa ъшoarъ шi kъratъ, — resnektat de toцĭ, iъbit de tot чe este Romъn adevъrat, are simцiminte dъ Romъn, шi simte în inima lъĭ, simцimъntъl a чe este nobil шi frъmos.

Ka Beranger el îшĭ a kъшtigat renъmirea nrin fanle nobile шi mъreцe,— шi în o zi jъdekat fъrъ invidie, natima, individъalitatea чe insnirъ or чe talent sъnerior mediokritъцilor; Aleksandri va fi nreцъit nentrъ Romъnĭ ka Beranger nentrъ Franчiezĭ.

O mъrire Naцionalъ!

Dimitrie Bolintineanъ, noet în toatъ nъterea kъvъntъlъĭ, — el are aчea noesie înaltъ, sъavъ, dъlчe a lъĭ de Lamartines,— filosofia lъĭ e o filosofie nъmaĭ de simцimъnt шi de imaginaцiъne, — realitatea, nositivъl, lъmea aшa nrekъm este nъ intrъ, kъ nimik în insniraцiъnele lъĭ, — lъmea lъĭ e o lъme idealъ mъreaцъ dar ne kare o nъtem nъmi imnosibilъ, lъme ilъzoriъ, bogatъ de kъgetъrĭ rъnitoare шi nalte,

ші bogatъ, de asпiraцiѕnї sѕblime, de gъndѕrї noetiчe, de verѵъ elegantъ, de simцimente kѕrate ші nobile; — nimik maї frѕmos maї kѕrgъtor, maї gingaш dekъt stilѕl lѕї Bolintineanѕ, stil înflorit, limbъ korektъ ші melodioasъ versѕrї bogate de rime dѕlчї ші graцioase.

Поesiele lѕї Bolintineanѕ sѕnt elegiї înkъntъtoare ka ale lѕї Lamartines, sonate grave ka ale lѕї Beethoven, melodiї dѕlчї ka ale lѕї Schubert, aчente sѕblime ka ale lѕї Weber; — поesiele lѕї nѕ sѕnt versѕrї, sѕnt kъnteчe armonioase, rъпesk inima ші gъndirea, ші le adъ la ѕn vis melankolik la kѕgetъrї nesfъrшite чe se пerd în dedalѕrile imaginaцiѕneї ші ale sensaцiѕnelor în kare volѕntatea are чeva divin чe nѕ aпarцine пъmъntѕlѕї.

Bolintineanѕ nѕ are пѕtere materialъ, brѕtalъ, lѕmeaskъ în skrierele lѕї, — are aчea energie înaltъ чe isvoraшчe din sѕflet, ші kare emanъ de la o natѕrъ a kъreї konstrѕkцie nѕ e komѕnъ tѕtѕlor mѕritorilor.

O tѕnѕrѕ Fatѕ пe пatѕl de moarte e o imitaцiѕne sѕblimъ din *jѕna kaпtivѕ* a lѕї André Chenier, ѕkчentele aчeleї koпile kare se vede în momentѕl de a treчe în o altъ viaцъ, sѕsпinele eї, regretele eї la tot чe este ilѕsiѕne ші are ѕn пrism înkъntъtor, în viaцa tinereцeї, reflekцiѕnele чe 'ї insпirъ пoziцiѕnea eї, gъndindѕsъ la toцї чeї kariї asteпt moartea ka o bine-faчere пentrѕ kariї în lok de ar fi o krѕzime, ea ar fi o konsolare ші o ѕшѕrinцъ saѕ o sѕblimъ ші deliчioasъ melankolie чe egѕalъ пe Lammartines în aчeste versѕrї fъrъ komпarare înlѕme:

„O temps! suspends ton vol, et vous heures propices,
„Suspendez votre cours

„Laissez-nous savourer les rapides délices
„Des plus beaux, de nos jours.
„Assez de malheureux, ici-bas, vous implorent,
„Coulez! coulez pour eux!
„Prenez avec leurs jours, les soins qui les dévorent.
„Oubliez les heureux!

E ҹeva nobil ші înalt!— în aҹea kѕgetare a пoetѕlѕї kare плънge tinereца ҹe ka o razъ de soare kare înkъlzesҹe sѕfletѕl anѕпe în mormъnt;— dar пoeцiї nѕ skriѕ ҹeia ҹe simtѕ, ci skriѕ maї tot d'aѕna ҹeia ҹe 'шї înkiпѕesk,—imaginaцiѕnea la dъnшiї este maї tare de kъt inima, maї fertilъ de kъt senзaцiѕnele, — шi maї agitatъ шi fѕrtѕnoasъ, ea se sfъшie de dѕrere saѕ înoatъ 'n ferіҹire kѕ aҹeiaшї пѕtere de пasiѕne, — imaginaцiѕnea e bogatъ, ea are kѕlori, пrimъveri, ilѕsiѕni пe kare le simte шi le soarbe kѕ sete, îndrepteazъ moravѕrile rъzъnd.

Bolintineanѕ a fъkѕt ѕn oпer remarkabil, *basme шi legende Romъne*; —fie kare din aҹele insпiraцiѕnї e ѕn mik Пoem eпik în kare bravѕra, mъrirea, bъrbъцiea, gloria, libertatea, naцionalitatea, amorѕl, шi tot ҹe este maї skѕmп maї sъnkt, maї nobil în kѕgetъrile oamenilor шi în soarta пoпѕlilor, joakъ ѕn rol sѕblim пersonifikat în sѕvenirile шi tradiцiѕnile trekѕtѕlѕї mъreц шi indeпendent ale цъreї noastre.

El a komпѕs, singѕrѕl romanц original ҹe avem în limba noastrъ, *Manoil*, — пasiѕnele ѕmane sѕnt deskrise akolo kѕ kolorї viї шi пѕterniҹe, — gъndirea se simte de пoezia lѕї, — шi insпiraцiѕnile seamъnъ kѕ aҹele ale lѕї Raphael de *Lamartines*.

Bolitineanѕ, Aleksandri, Aleksandreskѕ sѕnt пoeцї favoriцї aї lѕї Пaѕl, adoraцiѕnele шi veneraцiѕnile lѕї Literariї.

În o zi el skria lsĭ [Bolintineanѕ srmъtoarea skrisoare.

Era erĭ o frsmoasъ searъ, — isbite Take, — mъ dѕsesem în пъdѕre, пе iarba verde se vъz спектakolsl soarelsĭ апѕindѕ п'intre arborĭ; — пе чer se vedeaѕ silѕete argintiĭ п'intre raze roшiĭ, la aчea orъ în kare kolorile пerѕ.

Dѕпъ kolorĭ înчепѕrъ a disпъrea шi formele.

Шi mъ gъndeam la tine. — mъ gъndeam kъ 'n zioa aчeia te feksseшĭ efor la спitalsrĭ; — чe пozigisne пentrѕ sп пoet! — Sъrmanъ mszъ oblojitъ 'n kataпlasme.

Iatъ-te dar în lskrъrile пsbliчe, — komisar al Dsпъreĭ, шi Efor al спitalsrilor, — aĭ intrat în trebsrile Statslsĭ ka Filiп al Maчedonieĭ kъnd a intrat în Babilon, — dar пs'цĭ ar пъrea oare straniѕ kъnd aĭ чiti în Quint Curtin, kъ Aleksandrѕ пs чerѕ ka reсѕltatъ a viktoriilor sale dekъt sп пost de efor. din чetatea lsĭ Darisѕ?

Nѕ teaĭ lъsat oare se'цĭ fakъ цie, чea чe Loriquet e *soчietate Iesѕ*, faчe lsĭ Naпoleon I, пe kare пѕmeшчe în Istoria Franцeĭ Markizsl Buoпarate general шef ostirilor maĭestъцeĭ sale regelsĭ Luis al XVIII ?

Ѕп пoet înkъntъ, — шi пѕmele sъѕ devine o individsalitate sakrъ, — tѕ eraĭ sп întreg, — de чe aĭ пriimit se devĭĭ, o пarte?.

Aĭ intrat în trebsrile statslsĭ, — пѕ esa trebsinцъ se fiĭ sп пoet aшa de mare, ka sъ devĭĭ sпsl din чeĭ 1700 de fsnkцionarĭ aĭ Romъnieĭ, sъrmane Bolintinene, — iatъte dar aksm egsalsl, D-lsĭ Arsake kare e la komisia Чentralъ, — a D-lsĭ Melik, kare e în пѕ sчiѕ чe komisie, шi alцiĭ mslцĭ пѕmaĭ

sчiš kъцї, karії nš nšteaš fi egšaliї tъї dekъt nšmaї nriimind tš o fšnцїe nšblikъ, — чe zik šna, doъ.

„Toatъ lšmea ziчe akšm kъ voeшчї se deviї шi denštat, adikъ šnšl din чeї 70.

Estї dar ambiцios? — Dar чe kšnšnъ nštea fi maї fršmoasъ, maї glorioasъ пe frшntea ta de kїt kšnšna noetšlšї mare, — шi чe strъlšчire nštea fi maї mъndrъ nentrš tine dekїt aчeia de glorie naцionalъ.

Eraї Bolintineanš noetšl, — akšm estї komisaršl Bolintineanš, akšm estї Bolintineanš Eforšl, — akšm estї nitaršl Bolintineanš."

*

* *

Afarъ din aчestї noeцї adevъrate glorії literare ale Romъnieї, nš maї avem de kъt kъte va kšnšnї de florї пe iчї пe kolea, florї risinite шi gingaшe ale šnei imaginaцiшnї tinere, — kъntšrї dšlчї eksalate în gîndirї frшmoase; — D. George Baronzi kare a avšt kъte va inspiraцiшnї în adevъr noetiчe d'între kare чea maї de merit este Danšbišlš, noesie mъreaцъ шi kare desteantъ în sšflet sšvenir glorioase шi natrioтiчe.

*

* *

Пroza noastrъ este înkъ шi maї sъrakъ de kъ noesia, — ka la toцї nonšliї nrimitivї — (erte-ne Romъniї aчestš adevъr) — kъnteчele a fost întъia lor imnšlsišne snre Litere, — noesia a fost întъišl

lor nas în nrogresele Literarii, —fakъ чerel ka a-чeste nrogrese se devie marĭ, frumoase, serioase, ши sъ skoaцъ Romъnia din îndъrъtniчirea din kare se afla ши din kare Aleksandri, Bolintineanu ши Aleѳandresku, a skos'o ku falъ ши ku mъrire.

Vasile Aleksandri în nrozъ ka ши 'n noesie este nekontestat aчel kare are nalma Literaturъ, ши kare meritъ sunrемaцia asunra tuturorŭ: — Bolintineanu e unul din nrozatorii nostri чeĭ maĭ eleganцĭ.

Filemon a dat o nouъ imnulsiune nrozeĭ Romъnъ; — dakъ în цara noastrъ am avea gustul *Literilor*, Filemon ar funda o шkoalъ romantikъ; — el are mult din kugetarea filosofikъ ши înaltъ a luĭ *Montaigne* чeva din karakterul asnru ши veridik al luĭ *Labruyère* ши чeia чe îl strikъ, generul luĭ *Ste Beuve*; kritik sever ши just el sъ arunkъ kъte odatъ ku sukчes în arena glumeĭ, maniazъ aчeastъ armъ nrimejdioasъ ku o foarte mare abilitate; — ironia sa e muшkъtoare ши finъ, ши чeia чe dъ o foarte mare nutere sniritulиĭ sъŭ enigramatik, este o judekatъ dreantъ, indenendentъ, loialъ, kruцatъ de veninul natimeĭ ши al invidieĭ. — Muzikant nerfekt, Filemon iubeшчe arta nentru artъ, o judekъ ka artъ, ши шчie a susцine kritiчele sale nrin argumente de adevъrat kunoskъtor ши de шtiinцъ nrofundъ. — Imnresiile sale de kъlъtorii sunt în oninia tuturor чelor чe se kunoskŭ în litere un oner de merit real, un oner serios ши instruktiv, — afarъ de amъnuntele ши de deskrierile erudite чe faчe ne lektor a' kunoaшчe moravurile ши instituцiunele чelor lalte state, el are vederĭ filosofiчe nrofunde ши kiar nolitiчe de o justeцъ gravъ ши netъgъduitъ; — anekdote ku totul netrekъtoare чe dъ o 'nkъntare voioasъ onerulиĭ sъŭ;

ka florivelele sваve чe strъlsчesk voioase пe o kъm-nie ka se dea o idee ші maї mъreaцъ de mъrirea ші de frsmssецa nsterei ші a kreaцiei lsї Dsmnezeš·

Dakъ generaцia noastrъ ar fi neпъrtinitoare, lskrъrile lsї Filemon vorš fi пrivite ka lskrъrї filo-sofiчe, ka oпerї instrsktivї, чe пot fъrъ kontestare se fie пriviцї ka klassiчї, ші kare vor treчe la пosteritate ші vor fi stsdiѕrї stile пentrs tinerimea noastrъ.

Sпiritsl gъseсшe în oпerii sъї sп nstriment în devъr instrsktiv serios, krsцat de eksageraцisnea de eksпresisпї svъпъiate; de ksgetъrї eksaltate, de vor-be late ші absѕrde kare ssпъ sek a Пatriotism, de eksagerъrї пoliтiчї.

Singsrsl defekt чe mssтrъm lsї Filemon este o silsire de rezonament ші de argsmentaцie, o imi-taцie a modslsї de a skri al lsї *St. Beuve*. În kiar erorile aчestsї kritik, kare'пs a oпrit пe aчel ma-re Literator de a dobъndi în цara lsї o чelebritate meritatъ ші vastъ.

În Literatsra Пolitikъ afarъ de remarkabilele skrierї ale lsї *Chainoy*, skrisorile asssпra *Пrinчi-natelor-Unite kstre Vegezi Rsskala*,— ші o mikъ broшsrъ a D-lsї Boerеsks пs maї avem nimik. Fъ-kъnd kritika lsї *Chainoy* faчem tot de odatъ kriti-ka *skrisorilor kstre Vegezzi Ruskala*; — skrise în aчele 'шї oпinii, în aчele'шї пrevederї, în aчela'шї sпirit, ks aчeleaшї simцirї пolitiчe, ші ks aчeiaшї idee de indeпendenцъ пentrs цara lor, — aчeste doъ oпerї ssnt ssrorї gemene a doъ sпirite marї ші 'nal-te ale Romъniei, kare vin sпsl în ajstorsl ші sѕsцi-nerea чelsї lalt.

Chainoy ші *skrisorile kstre Vegezzi Rsskala* skrise de oamenї în adevъr пolitiчї, de bъrbaцї de

stat, de Romънї isbitorї de natrie, sшnt remarkabile nrin dreanta jsdekatъ a fantelor шi nrevederile de чeia чe era sъ se netreakъ шi se netreчe la noї; — *Chainoy* e maї serios, maї grav, шi nstem ziчe maї nrofsnd,— *skrisorile kstre Vegezzi Ruscala* ssnt maї tarї шi maї mшшkъtoare.

Dsпъ чe atakъ maї întъї чeea чe aš fъkst în adevър nenoroчirea цъreї; sistemsl Regslamentar kare kema nsmaї o klassъ, — klasъ fъrъ konsistenцъ serioasъ,— la kъrma trebsrilor nsbliчe шi la drentsrile noliтiчe, *Chainoy* шi *skrisorile kstre Vegezzi Ruskala* aratъ rezsltatele denlorabile чe a isvorъt din Boerism nrivilegiš bastard kare ns se reasъmъ niчї ne nobleцa de nasчere niчї ne nobleцa meritslsї шi a talentelor, шi kare ns a fost de kъt sn isvor de trafik шi de abszsrї nentrs Domnitoriї treksтslsї, шi o kale deшkisъ *venetiчilorš* чe nrin favoarї, interese, шi korsnцisne ajsngeaš la nstere шi striveaš klasele assnrite, înъbsшaš nrogressl, шi dъrъmaš or чe idee de indenendenцъ.

Chainoy are deskrinцiї ks totsl adevъrate шi anreцiъrї ks totsl nolitiчї шi serioase assnra inflsenцeї streinъ, шi a ranortsrilor цъreї noastre ks Rssia шi Tsrчia; — a ranortsrilorš Tsrчieї ks Rssia, шi a nosiцieї nrinчinatelor între aчeste doъ Hsterї.

Chainoy skris dsпъ Revolsцia de la 1 848 шi înainte de *Konferinцe*, jsdekъ noziцia цъreї de atsnчї, intrъ în amъnsnte ks totsl imnortante, шi trateazъ kestisnea ssb adevъratsl eї nsnkt de vedere. El intrъ în desbaterї jsste, nrofsnde, învъцate, serioase шi maї ks seamъ foarte adevъrate assnra stъreї de atsnчї, el deskrie ks kolorї viї шi realї, toatъ starea noastrъ nolitikъ, moralъ, шi materialъ

de atsnчĭ; — ne aratъ ne komnatrioцiĭ noştriĭ emigraцĭ demnĭ disчinolĭ aĭ lsĭ Mazzini шi Ledrs Rolin, în tokmaĭ aшa nreksm ĕraŭ шi ssnt шi astъzĭ, — jsdekъ Literatsra шi noezia noastrъ ks jsstiцiъ шi nenъrtinire.

Skrisorile kъtre *Vegezzi Ruskala* de шi skrise de alt autor ssnt srmare a lsĭ Chainoy; — ele trateazъ kestisnea dsnъ konferinцe ks aчeiaшĭ matsritate de om de stat, ks aчea'шĭ seriositate realъ шi ersditъ, ka шi Chainoy.

Autoriĭ lsĭ Chainoy zi al skrisorilor kъtre Vegezzi Ruskala шi Vasile Aleksandri ssnt nekontestat oamenii чeĭ maĭ de snirit din Romъnia, чeĭ maĭ învъцaцĭ чeĭ maĭ kanabilĭ, шi чeĭ maĭ adevъraцĭ bъrbaцĭ oamenĭ de stat aĭ Romъnieĭ.

Singsrele defekte ale lsĭ Chainoy шi al skrisorilor kъtre Vegezzi Rsskala, — este kъ ns ssnt skrise шi 'n Romъnesчe, — aчestъ laksnъ se 'nцelege nrin skonsl ks kare as fost skrise; — note dinlomatiчe date ne la Ambasade, — deslsшirĭ nolitiчĭ, kreate ka se lsmineze Esrona assnra sitsaцieĭ, noastrъ nolitikъ·

(De mslt n'eam nronss se 'nnlinim aчeastъ laksnъ чerînd voia autorilor шi tradskъnd aчele skrierĭ remarkabile în Romъneste, ninъ aksm timnsl ns n'ea ertat)

*

* *

În autoriĭ noştri am sĭtat ne sniritsalsl шi чelebrsl Millo; Molière al Romъnieĭ; — Tsza Kaliksl шi Nrъnъstiile Bsksrestslsĭ ssnt komedii de karakter,

stadiarĭ nrofande ші filosofiiче, skolĭ morale ші biчiă falgerъtor al viцiarilorъ, ші al defektelor soчietъцeĭ noastre; — *Tъzъ* e an tin moral ші nerfekt, — *Likъ Kobъz Anazia* sant nortretarĭ kontimnorane ale soчietъцeĭ noastre.

„Vezĭ чel чe strigъ în gara mare
„Kъ'ĭ om de чinste, kъ'ĭ natriot."

Niчĭ odotъ, Tartafismal nolitik maskat sab snoiala falшalaĭ natriot na a fost maĭ bine isbit, niчĭ odatъ vi, чial jokalaĭ de kъrцĭ, шarlatanismal, infamia, abjekцia, koranцia na a fost maĭ bine deskrise ші maĭ bine biчinate, Millo este danъ Aleksandri o mare ші framoasъ glorie Literarъ ші artistikъ a цъreĭ.

*

* *

Broшara D-laĭ Bocreska este o arankъtarъĭ de okĭ, nolitikъ kare na linsesчe de merit, dar a kъreĭ anreцiъrĭ sant tinere ші neeksnerimentate, — remarkabilъ nrin stilal ші skrierea eĭ, ea na linseчe niчĭ de jastiцie niчĭ de adevъr, e an oner de talent nъskънd kare se va desvolta.

*

* *

Пaal îшĭ întoarse nrivirile snre jarnalistikъ. El gъsi:

Arъ! natimъ! voninъ! injastiцie! orbire! invidie!

mediokritatei tsrbare în kontra meritslsĭ a kanaчitъцei ши a talentslsĭ!

El se denъrtъ ks oror ши desgsst de nsbliчitate.

*

* *

Epilog.

Bine Domnsle?

Bine Doamnъ?

Ŏnde e densementsl?

Kare densement?

Densementsl Romanцslsĭ;— în konklsziune n'eaĭ vorbit de nekontestatele glorii Literare ale цъreĭ;— de Aleksandri, de Aleksandresks, de Filemon, de Milo, de Chainoy, de skrisorile kъtre Vegezzi Rsskala, de Boeresks;—

— Dar Пasl чe s'a fъkst?

— Пasl?

— Da, Пasl erosl Romanцslsĭ; s'a snъnzsrat? a msrit de dsrere? a nlekat în nsstiĭ?— чe s'a fъkst?— snsne'mĭ Domnsle чe s'a fъkst?

— Asчentaцĭ Doamnъ kъt va timn, kъцĭ va anĭ ши vъ vom arъta ne Пasl saŭ nlekъnd la Kalifornia se kate o avere;—saŭ vъ vom faчe se asistaцĭ la 'n mormъntarea lsĭ ks trombe, mssikъ, alais ши toate чele lalte Amen.

— Чe fel amen?

— Adikъ aшчentъm ks nerъbdare sn densement, orĭ kare o fi, dar se fie sn densement.— Ns am vъzst înkъ romanц fъrъ densement.

Fine.

